

Peilingen

Mededelingenrubriek

Eismaprijs

Deze prijs is ingesteld door de Vereniging voor Lokale en Regionale Geschiedenis in samenwerking met en bekostigd door Uitgeverij EISMA BV te Leeuwarden. De prijs bedraagt f7.500 en is bestemd voor de beste wetenschappelijke publikatie in boekvorm op het terrein van de lokale en regionale geschiedenis verschenen in 1996 of 1997. Ook door verschillende auteurs geschreven boeken komen in aanmerking. Het dient te gaan om oorspronkelijk werk, met dien verstande dat (ook ten dele) reeds eerder gepubliceerd werk niet in aanmerking komt. De jury bestaat uit prof dr J.M. van Winter (voorzitter), dr L.A.M. Giebels (secretaresse), dr W. Bergsma, dr ir G.J. Bieleman en dr A.J. Schuurman. Auteurs die in aanmerking wensen te komen dienen hun boek vóór 1 februari 1998 op te sturen naar de voorzitter van de jury per adres Vakgroep Geschiedenis, Kromme Nieuwegracht 66, 3512 HL UTRECHT. Nadere inlichtingen kunnen worden ingewonnen bij haar (030-231 20 59) of bij de secretaresse (071-516 83 38). De uitreiking van de prijs zal geschieden in samenwerking met het Nederlands Centrum voor Volkscultuur in Utrecht en plaatsvinden in de herfst van 1998.

Renovatie Hollandsch-Duits gemaal

Op 25 maart j.l. is het officiële startsein gegeven voor de modernisering van het 65-jaar oude Hollandsch-Duitsch gemaal aan de rand van de Ooypolder bij Nijmegen. Het project is uniek omdat het gemaal van binnen van de modernste technieken wordt voorzien en aan de buitenkant juist weer in zijn oorspronkelijke staat wordt hersteld. Het gemaal heeft voor de regio een grote cultuurhistorische betekenis. Het is in 1932 gebouwd in opdracht van het toenmalige Nederlandse Waterschap Nijmegen-Duitse Grens en het nog altijd bestaande Duitse Deichverband Kleve-Landesgrenze. Ook de nu gestarte renovatie is een gezamenlijk project van het Deichverband en het huidige polderdistrict Groot Maas en Waal. In het renovatieplan zijn enige historisch gegroeide problemen opgelost. Het gemaal

was namelijk ontworpen voor een polder peil dat een meter hoger lag dan thans en de bemalingscapaciteit was op een veel lager rivierpeil afgestemd. (Bron: Werkgroep Communicatie Deltaplan Grote Rivieren, *Deltaplan in uitwerking Infobulletin* 3, 2, mei 1997, 14.)

Nieuws van Gelderse archieven

Begin dit jaar is in Gelderland en deels Overijssel en Utrecht een grote waterschapsconcentratie tot stand gekomen, waardoor ook de archieven van opgeheven waterschappen gaan verhuizen. De archieven van de voormalige waterschappen Van de Berkel, Van de Oude IJssel en IJsselland-Baakse Beek en het opgeheven Polderdistrict Rijn en IJssel (pas in 1998) gaan naar de bewaarplaats van het streekarchivariaat Regio Achterhoek in Doetinchem. De opheffing van het waterschap Van de Berkel betekent ook het einde van het enige waterschapsarchief in Gelderland. De archieven van de voormalige waterschappen Noord- en Oost-Veluwe blijven voorlopig in de gemeentelijke archiefbewaarplaatsen te Nijkerk, Oldebroek en Twello. De archieven van het voormalige waterschap Gelderse Vallei en Eem (en die van de voorgangers) zijn uit Soest naar het gemeentearchief in Amersfoort verplaatst, behalve de in Nijkerk en Wageningen bewaarde archieven. (Bron: *Gelders Erfgoed* 1997, 2.)

Sluisrestauraties zijn in

Er lijkt wel een hausse van sluisrenovaties op gang te zijn. Bij Genemuiden wordt de Prinsensluis aangepakt. Voor de bouwwerkzaamheden is de sluis drooggezet en is een *bypass* gelegd om het water uit het Venerietekanaal te kunnen laten stromen. De sluis is in 1825 gebouwd om het zoute zeewater van de Zuiderzee zo lang mogelijk uit de polder te houden en om datzelfde water bij eb weer de Zuiderzee in te laten stromen. Want na een overstroming van de zee-overlaat Mastenbroek moest het binnengestroomde water weer door de drie openingen van elk 6 meter naar

buiten. De sluis heet officieel Grote Zijl, maar wordt gewoonlijk genoemd naar de familie Prins die ongeveer een eeuw de sluiswachterswoning occupieerde. (Bron: *Het Waterschap* 1996, 18, 619).

Op 25 maart is de monumentale sluis Panheel in het kanaal Wessem-Nederweert weer geopend. De bijna 70 jaar oude sluis is grondig onder handen genomen. Het beton is behandeld, de deuren zijn gestraald en geconserveerd en beschikken over nieuwe bewegingswerken. Ook is de sluis toegankelijker geworden voor nieuwsgierige kijkers. (Bron: *Profiel*, 20 maart 1997).

In het najaar van 1997 begint de directie Zuid-Holland van Rijkswaterstaat aan een grootscheepse renovatie van de Dalemse sluis bij de Merwede in de buurt van Gorinchem. Het wordt een zogenaamde optische renovatie, omdat de oorspronkelijke waterkerende en uitlatende functie wordt overgenomen door een stel nieuwe sluisdeuren die pal voor de oude sluis worden geplaatst. De sluis vormt onderdeel van het beschermde oude stadsgezicht van Gorinchem en de werkzaamheden vinden plaats in het kader van het Deltaplan Grote Rivieren. (Bron: *Profiel* april 1997, 3).

Tenslotte de oude Katerveersluis bij Zwolle, in de monding van de Willemsvaart. De sluis werd in 1820 gebouwd om scheepvaartverkeer van de IJssel naar Zwolle mogelijk te maken. Hij had een vaardiepte van twee meter en een doorvaartwijdte van zes meter, wat in die tijd behoorlijk veel was voor binnenwater. Toch was dit na een halve eeuw al niet meer genoeg en werd de tweede nieuwe Katerveersluis erbij gebouwd die twee maal zo breed was. De Katerveersluizen werden sinds 1964 slecht onderhouden omdat door de aanleg van het Zwolle-IJsselkanaal de Willemsvaart overbodig was geworden. De oude Katerveersluis zal binnenkort weer worden geopend in samenhang met de aanleg van een jachthaven. Daarmee zal de sluis na ruim dertig jaar weer als schutsluis dienst doen. (Bron: *Technisch Weekblad* 28, 20, 21 mei 1997.)

Tentoonstelling over waterschapslasten

Van 11 november 1997 tot en met 6 september 1998 organiseert het Belasting & Douane Museum in samenwerking met het hoogheemraadschap van Schieland een tentoonstelling met de werktitel 'Belast Water.' Het 725-jarig bestaan van Schieland in 1998 is de aanleiding voor dit onderwerp. De tentoonstelling gaat in op het functioneren van de waterschappen en in het bijzonder op hun financiële taken. Inlichtingen: St. Belastingmuseum Prof dr Van der Poel, Parklaan 14-16, 3016 BB Rotterdam, 010-4365629.

Unieke schipbrug naar museum

De Kraneschipbrug bij Meerkerk, de enige schipbrug in Nederland, blijft voor het nageslacht bwaard. Hij is naar Rotterdam gebracht en krijgt na een opknopbeurt een plaats bij het Maritiem Buitenmuseum (in de Leuvehaven) als onderdeel van een toeristische wandelroute. Een schipbrug bestaat uit een aantal op enige afstand van elkaar gelegen schepen, waarover een wegdek is aangebracht. Het is vermoedelijk het oudste brugtype. De Kraneschipbrug dateert uit 1886 en verloor in 1988 zijn functie. (Bron: *Profiel* 20 maart 1997, 5.)

Met dank voor de nieuwsgaring aan J. Pilon, L. Giebels en J. Kuys.